21 mei 1997. Als jonge actieleider van Greenpeace stond ik op de kust van Normandië te kijken naar de golven die op de rotsen beukten. Tranen in mijn ogen. Precies op die ene dag hadden we de kans gehad om met een minutieus ontworpen actie de illegale lozingspraktijken van de nucleaire fabriek daar op de kust, te ontmaskeren. Een actie die de wereld zou veranderen, daar was ik van overtuigd. Maar we konden niet uitvaren. De wind was te sterk, de golven te hoog. Ik stond mijn teleurstelling te verbijten. Ik was razend. Op de wind, op de golven. Waar haalden ze het recht vandaan mijn plan weg te blazen? Ik wilde de zee op.

Toen voelde ik de hand van de ervaren kapitein Albert Kuiken, op mijn schouder. ‘Diederik, je moet nog leren dat je ook met al jouw strijdlust en inzet niet altijd kunt winnen. Het gaat niet door vandaag.’

Dat was 20 jaar geleden.
Ik heb geleerd
Maar ik vind het nog steeds moeilijk.
Maar congres, ik sta hier niet alleen met teleurstelling. Ik sta hier vooral met dankbaarheid.

Dankbaar dat ik bijna vijf jaar uw politiek leider mocht zijn. Dat ik namens u mocht staan op de schouders van reuzen, van Drees, Den Uyl, Kok, Bos, Cohen. En dat ik, staand op hun schouders, samen met u mocht reiken naar nieuwe idealen. Soms succesvol, soms vergeefs. Maar altijd in het besef dat het mogen dienen van deze prachtige partij geen recht is, maar een voorrecht. En dat het dus ieder moment afgelopen kan zijn. Als u besluit dat het mandaat aan een ander wordt overgedragen. En op dat moment bedank je de partij voor de mooie tijd, maak je een buiging, en stap je van het podium. Dat moment is nu aangebroken. Nou ja, over een minuut of 10. Als ik nog een paar dingen tegen u heb gezegd.

De afgelopen weken mocht ik van velen van u hartverwarmende en lieve berichten ontvangen. Veel dank daarvoor. Maar het meest opmerkelijke berichtje ontving ik van Henk Kamp. Het luidde: ‘5,45 cent per kWh, groet Henk’.

En toch deed dat berichtje me alles. Die 5,45 cent is de kostprijs van de stroom uit het nieuwe mega-offshore windpark dat voor de kust zal verschijnen. Het betekent een spectaculaire prijsdaling voor windenergie op zee. Het is het succes van het Energieakkoord. Ik staarde naar het berichtje op mijn telefoon. Ja, ik was verslagen, maar één van de belangrijkste doelen die ik me 15 jaar geleden stelde, toen ik vanuit dat

Greenpeace bootje in de politiek stapte, was behaald. De duurzame energierevolutie gaat beginnen. En daar ben ik ongelofelijk trots op.

‘5,45 cent. Groet Henk’. De afgelopen vijf jaar in twintig leestekens. Geen poespas. Hard doorwerken. Resultaten boeken. Door dwars door de verzengende waan van de dag, het effectbejag en het politieke spel heen, vast te houden aan het doel dat we ons in 2012 stelden: Nederland weer in beweging krijgen na een decennium van patstellingspolitiek. Dit prachtige land verdiende immers zoveel beter.

En het is gelukt. We hebben het verschil gemaakt. Niet alleen voor duurzame energie, maar ook voor werkgelegenheid, voor inkomensongelijkheid, de overheidsfinanciën, onze positie in de wereld. We hebben het verschil gemaakt voor mensen met een laag inkomen, voor kinderen, voor MBO-ers, wijkverpleegkundigen, voor werkzoekenden, voor miljoenen Nederlanders. Kijk eens hoe het land ervoor stond in 2012. En zie de situatie nu. Terwijl de zwartkijkers zeiden dat het niet kon en de cynici voorspelden dat het niks zou worden. Congres, deze partij heeft weer bewezen wat ze waard is. En ik ben daar ongelofelijk trots op en dankbaar voor.

Maar ‘5,45 cent, Groet Henk’, beschrijft tegelijk ook de tragiek van deze regeerperiode. Politiek gaat uiteindelijk om meer dan mooie resultaten. Het gaat ook om vervoering, om inspiratie, om angst en om hoop. En daarin zijn we tekort geschoten. Daarin ben ik tekort geschoten. Het is me onvoldoende gelukt om mensen te winnen voor de kracht van het compromis, voor de schoonheid van naar elkaar luisteren in plaats van tegen elkaar schreeuwen en voor de belofte van met elkaar samenwerken in plaats van elkaar naar het leven staan.

Het was en blijft mijn vaste overtuiging dat de politiek van de nuance uiteindelijk zoveel krachtiger is dan de politiek van het onwrikbare eigen gelijk. Dat resultaat boeken voor mensen op lange termijn zoveel meer waard is dan scoren voor de bühne. Maar net als twintig jaar geleden stond ik machteloos naar de golven en de wind te kijken. Want begrippen als ’Nuance’ en ‘op lange termijn’ leggen het af tegen de groeiende dominantie van de Bokitopolitiek. Mijn onvermogen om daar voldoende overtuigend tegenwicht aan te bieden, vormde uiteindelijk de basis van mijn voortijdig vertrek.

Maar partijgenoten, ik vertrek met een opgeheven hoofd en met dankbaarheid voor wat ik heb mogen doen. Dankbaar ook aan alle iedereen die me daarin heeft bijgestaan.

Allereerst natuurlijk de collega's van de fractie. Iets meer dan vier jaar geleden startte een ploeg van 38 bevlogen sociaaldemocraten…onder omstandigheden die zich nog het best laten vergelijken met een noodlanding van een Boeing op een drukke snelweg. Daarover is al veel geschreven en gezegd. Maar wat veel te weinig is geschreven en gezegd is dat het succes van deze coalitie voor een groot deel dankzij al die fractieleden is geboekt. En dat er daarbovenop nog nimmer in de geschiedenis van de sociaaldemocratie een fractie is geweest, die met zoveel eigen initiatieven, via wetten of anderszins, zoveel concrete uitvoering heeft gegeven aan onze idealen. En daarvoor verdienen jullie een enorm applaus.

Ik ben ontzettend veel dank verschuldigd aan de collega's in het kabinet. Zo hard aan het werk dat ik jullie soms nauwelijks nog zag. Maar altijd in de buurt als ik jullie echt nodig had. Terwijl jullie zelf ook het nodige voor de kiezen kregen. Jullie waren de belichaming van wat de sociaaldemocratie sterk maakt: die unieke combinatie van gedrevenheid, professionaliteit en loyaliteit. De beste bewindsliedenploeg die we ooit hadden. Daarvoor ben ik jullie eeuwig dankbaar.

Ik dank de geweldige vrijwilligers van mijn campagneteam die me de afgelopen maanden weer leerden dat campagnevoeren en plezier maken synoniem kunnen zijn. Dankzij jullie energie en enthousiasme zorgen de herinneringen aan mijn laatste maanden als partijleider voor een grote glimlach op mijn gezicht. En dat is me veel waard.

Ik wilde eigenlijk geen namen noemen in deze speech. Uit angst iemand over te slaan. Ik hoop dat u dat begrijpt. Maar ik maak voor een klein groepje mensen een uitzondering. De leden van TeamSamsom die me de afgelopen jaren bijstonden, vaak dag en nacht. U mag zich gelukkig prijzen dat u mij maar op enkele momenten zag, maar zij waren er altijd bij. Zij maakten mijn twijfel en onhebbelijkheden mee. Ze corrigeerden me, spraken me moed in of remden me af waar nodig. Zij waren de stille krachten waardoor ik vijf jaar lang mijn droom kon najagen. Nooit in de spotlights, maar vandaag vraag ik een daverend applaus voor hen. Ga eens staan: Simon Den Haak, Rens Nissen, Lianne Raap, Matthijs van Neerbos, Willem Hinskens, Sherlo Esajas, Hayte de Jong, Saar van Bueren en natuurlijk Koos Berger en Corry van Eendenburg.

En ik kan niet wachten tot een van jullie mij ooit een keer laat zien wat jullie in vredesnaam allemaal met elkaar wisselden in de Whatsappgroep met de naam ‘Team zonder Diederik’. Daar moet een boek in zitten.

En tot slot wil ik nog een persoon speciaal noemen. Dat is de man met wie ik de afgelopen jaren het innigst heb samengewerkt. Zonder dat we elkaar al lang kenden, zonder taakverdeling, zonder hiërarchie, maar met één cruciaal ingrediënt, in Den Haag een zeldzaam ingrediënt, 200% onderling vertrouwen. Nooit beschaamd. Tot op de dag van vandaag. Een van de meest getalenteerde politici die we ooit zagen, en bovendien nog bijzondere aardige vent ook. Afgelopen week zaten we bij mij thuis aan tafel lang te praten over wat er gebeurd is en wat er gebeuren moet. Natuurlijk was de onderlinge strijd ingewikkeld, maar ons gesprek voelde meteen weer vertrouwd. En toen realiseerde ik me pas dat misschien wel de belangrijkste reden dat ik me kan verzoenen met de overdracht van het politiek leiderschap, is dat ik het aan jou kan overdragen. Lodewijk, dank je wel.

Congres,

Voor mij eindigt het avontuur hier. Voor jullie niet. De karavaan gaat verder. Dat is de macabere schoonheid van de politiek. Dat is ook wat deze beweging zo bijzonder maakt. Niemand is groter dan deze fantastische Partij.

Een Partij die net als die jonge actievoerder van twintig jaar geleden soms tegen harde wind en hoge golven aankijkt. We zien het om ons heen. Moeizame peilingen, de opkomst van populistische krachten en de druk die dat zet op de sociaaldemocratie. Niet alleen in Nederland, maar in de hele wereld.

Maar dat is niet voor het eerst. En die partij waar ik zo van houd, die realiseert zich dat de worsteling van haar idealen met de werkelijkheid nooit af is. Bij ons is een nederlaag nooit permanent, blijft een teleurstelling nooit zonder vervolg en is er maar één antwoord op falen: een nieuwe poging.

En ik ben ervan overtuigd dat wij als sociaaldemocraten juist nu onze kracht kunnen en moeten laten zien.

Weersta daarbij de verleiding van de makkelijke Megafoonpolitiek. Blijf trouw aan onze bekering tot het zondig ras der reformisten, die Den Uyl ooit opbiechtte. Blijf op zoek naar de kleine stapjes op weg naar wereld van onze idealen. Omdat zevensmijlssprongen echt alleen in sprookjes bestaan. Laat zien dat een betere wereld gediend is bij een politiek die de passie voor idealen koppelt aan de wil om elkaar de hand te reiken. Laat anderen het Haagse spel van uitsluiten en afbranden maar spelen. Laat de PvdA de partij zijn die – nadat ze de afgelopen jaren Nederland weer in beweging heeft gekregen – nu Nederland bij elkaar kan houden.

Voer een verkiezingscampagne vanuit zelfvertrouwen, trots op wat er is bereikt, zelfbewust over wat er daarbij nog niet is gelukt, en gepassioneerd over wat er nog moet gebeuren. Samen met een krachtig programma dat u gister vaststelde, met een fantastische lijst die u zo gaat vaststellen, en met een geweldige lijsttrekker die u heeft gekozen, heb ik alle vertrouwen in een mooi resultaat.

Ik zal u daarbij van dichtbij volgen. Het ga u goed.